

POLSKA

NIEMCY

EUROPA

**PROFESOROWI KAROŁOWI
M. POSPIESZALSKIEMU
W 95. ROCZNICĘ URODZIN**

**Spór o przeszłość polsko-
-niemiecką**

Poznań – Brandenburgia – Berlin

**Koncepcja „das andere Deutsch-
land”**

**Zamachy nazistowskie na mienie
niemieckie**

Niemcy w relacjach Eryki Mann

**Wydział Konsularny Polskiej
Misji Wojskowej w Berlinie**

RFN wobec Planu Rapackiego

Rewitalizacja Berlina

**Prasa niemiecka o premierach
III Rzeczypospolitej**

RFN a Niemcy rosyjscy

W niewoli terażniejszości

Misja Fryderyka Zolla

Oceny i omówienia

2004

1

(310) Instytut Zachodni PL ISSN 0033-2437

*Czasopismo
Instytutu
Zachodniego
w Poznaniu*

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Instytut Zachodni

PRZEGLĄD ZACHODNI

KWARTALNIK

SPIS TREŚCI

PROFESOROWI KAROLOWI M. POSPIESZALSKIEMU W 95. ROCZNICĘ URODZIN

ARTYKUŁY

<i>Anna Wolff-Powęska</i> , Wokół najnowszego sporu o przeszłość polsko-niemiecką	5
<i>Jerzy Kaczmarek</i> , Poznań – Brandenburgia – Berlin w drodze do nowego sąsiedztwa	13
<i>Katarzyna Jedynakiewicz</i> , Koncepcja „das andere Deutschland” w debatach i planach niemieckiej emigracji antynazistowskiej w Stanach Zjednoczonych (1939-1945)	33

*

<i>Karol M. Pospieszalski</i> , Zamachy nazistowskie na mienie niemieckie. Plan Reichsführera SS z lata 1939 r.	49
---	----

MATERIAŁY

<i>Katarzyna Jedynakiewicz</i> , „Alien Homeland”. Niemcy roku 1945 w relacjach prasowych Eryki Mann	75
<i>Paweł Czaplicki</i> , Zarys działalności Wydziału Konsularnego Polskiej Misji Wojskowej w Berlinie w latach 1946-1949	94
<i>Robert Łoś</i> , Republika Federalna Niemiec wobec Planu Adama Rapackiego	109
<i>Andrzej Małkowski</i> , <i>Paweł Woźniak</i> , Rewitalizacja Berlina	127
<i>Izabela Janicka</i> , Prasa niemiecka o premierach III Rzeczypospolitej (1989-2003)	141
<i>Tadeusz Lebioda</i> , RFN a Niemcy rosyjscy	163

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Marcin Nowak</i> , W niewoli teraźniejszości	181
<i>Przemysław M. Żukowski</i> , Misja profesora Fryderyka Zolla (młodszego) do Niemiec w 1935 roku	187

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Ian Kershaw</i> , Hitler. 1889-1936. Hybris; Hitler. 1936-1941. Nemezis; Hitler. 1941-1945. Nemezis (omów. <i>Władysław Markiewicz</i>)	193
<i>Tomasz Budnikowski</i> , Bezrobocie na świecie i w Polsce (omów. <i>Miroslaw Zajdel</i>)	197
Deutschland im Abseits? Rot-grüne Außenpolitik 1998-2003 (omów. <i>Krzysztof Malinowski</i>)	201
Polacy i osoby polskiego pochodzenia w siłach zbrojnych i policji państw obcych. Historia i współczesność (omów. <i>Jerzy Kozłowski</i>)	206
<i>Kazimierz Kozłowski</i> , Od Października'56 do Grudnia'70. Ewolucja stosunków społeczno-politycznych na Wybrzeżu (1956-1970) (omów. <i>Marian Wojciechowski</i>)	208
<i>Hubert Orłowski</i> , Zrozumieć świat. Szkice o literaturze i kulturze niemieckiej XX wieku. (Seria: Zrozumieć Niemcy) (omów. <i>Monika Grucza</i>)	210

Polnisch-deutsch Wechselbeziehungen im zweiten Millennium. Teil I: Zur polnisch-deutschen Kulturkommunikation in der Geschichte – Materialien; Teil II: Bibliographie zur polnisch-deutschen Kulturkommunikation (Materialien zum Polenbild und zur kulturellen Imagologie) (omów. <i>Anna Kochanowska-Nieborak</i>)	214
Wojciech Kunicki (red.), Krzysztof Polechoński (współpraca), Friedrich Nietzsche i pisarze polscy (omów. <i>Łukasz Musiał</i>)	216

Noty

Katarzyna Wrzesińska, Obraz mniejszości narodowych w poznańskiej prasie konserwatywnej w latach 1918-1939 (omów. <i>Hanka Dmochowska</i>)	219
Michael Wildt, Nachrichtendienst, politische Elite und Mordeinheit. Der Sicherheitsdienst des Reichsführers SS (omów. <i>Stanisław Żerko</i>)	220
Stanislav Zámenčnik, Das war Dachau (omów. <i>Stanisław Żerko</i>)	222

Z KRONIKI NAUKOWEJ

<i>Ryszarda Formuszewicz</i> , Inauguracja Studium Prawa Niemieckiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	223
<i>Bartłomiej P. Wróblewski</i> , Polsko-niemiecka współpraca w zakresie administracji regionalnej w przededniu akcesji do Unii Europejskiej	225

LISTY DO REDAKCJI

<i>Marek Rajch</i> , W odpowiedzi na artykule „Jak pisać recenzje z książek o cenzurze pruskiej w Wielkopolsce?”	231
<i>Janusz Ruszkowski</i> , W odpowiedzi na recenzję książki „Kościół katolicki w zjednoczonych Niemczech”	235

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Przemysław Hauser, Jerzy Kozeński, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Aleksander Posern-Zieliński, Tomasz Schramm, Jerzy-Strzelczyk, Waclaw Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska (przewodnicząca)

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
Członkowie: Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Lisiecki
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, UL. MOSTOWA 27

tel. (061) 852 28 54; fax (061) 852 49 05; e-mail: wydawnictwo@iz.poznan.pl; www.iz.poznan.pl

Nakład 600 egz. Objętość ark. wyd. 22,00 ark. druk. 15,00. Papier druk. sat. kl. III, 80 g, 70 × 100.

Oddano do składu w lutym 2004 r. Podpisano do druku w marcu 2004 r.

Druk ukończono w kwietniu 2004 r.

POZNAŃSKA DRUKARNIA NAUKOWA Sp. z o.o. – POZNAŃ, UL. HEWELIUSZA 40

INDEKS 371.351

INHALT

- Anna Wolff-Powęska*, Zum jetzigen Streit um die polnisch-deutsche Vergangenheit
Jerzy Kaczmarek, Posen – Brandenburg – Berlin auf dem Weg zu neuer Nachbarschaft
Katarzyna Jedyńkiewicz, „Das andere Deutschland“ in Debatten und Plänen der deutschen Emigration in den USA 1939-1945
Karol M. Pospieszalski, Nazi-Anschläge gegen deutsches Eigentum in Polen. Ein Plan des Reichsführers SS vom Sommer 1939
Katarzyna Jedyńkiewicz, „Alien Homeland“. Das Deutschland von 1945 in Presseveröffentlichungen von Erika Mann
Paweł Czaplicki, Abriß der Tätigkeit der Konsularabteilung der Polnischen Militärmission in Berlin 1946-1949
Robert Łoś, Die BRD und der Rapacki Plan
Andrzej Małkowski, Paweł Woźniak, Die Stadterneuerung von Berlin
Izabela Janicka, Deutsche Presseäußerungen über die polnischen Ministerpräsidenten der Dritten Republik 1989-2003
Tadeusz Lebioda, Die BRD und die Rußlanddeutschen
Marcin Nowak, Gefangen von Gegenwart
Przemysław M. Żukowski, Die Mission von Prof. Fryderyk Zoll in Deutschland im Jahre 1935
 Buchbesprechungen

CONTENTS

- Anna Wolff-Powęska*, On the Last Controversy over Polish-German Past
Jerzy Kaczmarek, Poznań – Brandenburg – Berlin Towards a New Neighbourhood
Katarzyna Jedyńkiewicz, The Concept of “das andere Deutschland” in the Debates and Plans of the German Anti-Nazi Emigration in the United States (1939-1945)
Karol M. Pospieszalski, Nazi Attacks on German Property. SS Reichsführer’s Plan for the Summer of 1939
Katarzyna Jedyńkiewicz, “Alien Homeland”. The Germany of 1945 in the Press Accounts of Erika Mann
Paweł Czaplicki, An Outline of the Activity of the Consular Department of the Polish Military Mission in Berlin in the Years 1946-1949
Robert Łoś, The Standpoint of the Federal Republic of Germany Towards Adam Rapacki’s Plan
Andrzej Małkowski, Paweł Woźniak, The Revitalization of Berlin
Izabela Janicka, German Press on the Prime Ministers of the Third Polish Republic (1989-2003)
Tadeusz Lebioda, The Federal Republic of Germany and the Russian Germans
Marcin Nowak, In the Captivity of the Present
Przemysław M. Żukowski, Professor Fryderyk Zoll’s Mission to Germany in 1935
 Book Reviews